

Välkomna till Arkivcentrum Syd

40

2018 är ett speciellt år. Riksarkivet fyller 400 år och det firas i hela arkivsverige. På Arkivcentrum Syd passar vi på att arrangera speciellt intressanta onsdagscaféer. Till exempel kan du lyssna till berättelser om barn i historien, få veta vad som skiljer ny och gammal skånska ått, höra om fyra generationers stenhuggare i Dalby stenhuggeri samt möta protesterande präster och olydiga klockare. Kaffe serveras från kl. 14.30. VÄLKOMMEN!

ARKIVCENTRUM SYD

januari

Onsdagen 17 januari kl 15

De små då – perspektiv på barn

Professor emerita i historia **Eva Österberg** skriver i sin senaste bok om hur barn hade det, och om synen på barn, framförallt under medeltiden. Hon gör dock utblickar även mot senare perioder och mot dagens villkor för barn i världen.

Hon använder både lagar, litteratur, mirakelberättelser, domböcker och religiösa skrifter för att ringa in hur "de små" hade det för länge sedan.

Eva Österberg, foto: privat

Tisdagar 30 januari, 6 februari och 13 februari kl 18.15-20.45

Introduktionskurs i släktforskning

Arkivarie **Rolf Johansson** lär ut grunderna i släktforskning. Kursen omfattar tre tisdagskvällar om ca 2,5 timme per gång under följande dagar:

Tisdag 30 januari

Vid första träffen ges information om Landsarkivet i Lund och vad som finns hos oss. Du får vetskap om hur du hittar i Digitala forskarsalen (SVAR) och Arkiv Digital samt vad du måste veta innan du börjar din forskning och hur du går till väga.

Tisdag 6 februari

Vid andra träffen har du hunnit få fram lite grundfakta och får chans att prova på släktforskning med hjälp av dator.

Tisdag 13 februari

Vid tredje träffen får du möjlighet att fördjupa dig ytterligare under sakkunnig ledning.

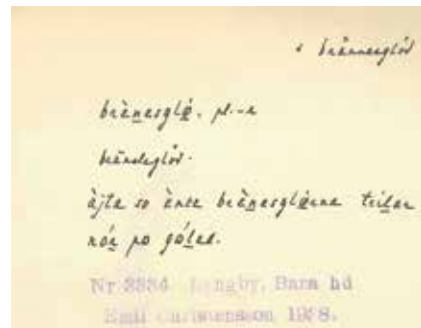
Avgift 300 kr/person. OBS! Begränsat antal platser.

Föranmälan senast fredag 26 januari kl 12.00 endast till tel. 0730-76 14 51

Onsdag 31 januari kl 15

Äldre och yngre skånska

Äldre tiders skånska var utpräglad och särpräglad, med ett stort sär-dialektalt ordförråd och talrika egenheter i ljud- och böjningslära – och det var stor skillnad mellan olika delar av landskapet. Den nutida skånskan har närmast sig standardsvenskan men har mycket av det specifikt skånska kvar vad gäller uttalet. Och ännu finns det påtagliga skillnader mellan olika

delar av landskapet. **Mathias Strandberg** vid Institutet för språk och folkminnen föreläser och spelar upp gamla och nya ljudupptagningar av skånskt tal ur institutets stora dialektsamlingar.

Katalogkort från Institutet för språk och folkminnen: Om ordet "brännesglöd".

Onsdag 14 februari kl 15

Farmor och frikyrkan

Vid 1800-talets mitt tågade frikyrkorörelserna in i det svenska samhället. Baptisterna lärde ut att varje människa skulle ta personlig ställning och låta sig döpas. Rörelsen hyste demokratiska idéer och lyfte fram barnens och kvinnornas roll i församlingen, samtidigt som den sociala kontrollen var stark. Vad berättar frikyrkornas arkiv om livet som baptist i Göingetrakten på 1800-talet och i början av 1900-talet? **Ingela Frid** berättar, med exempel ur den egna släktforskningen, om tre generationer kvinnor som blev baptister.

Tyra, Annette och Anna. Foto: privat.

februari

Onsdag 28 februari kl 15

Protesterande präster och olydiga klockare

Stig Alenäs, kyrkoherde emeritus och teologie doktor, berättar om hur det kunde gå till när skåningar skulle bli svenskar på 1680-talet, om hur prästerna försökte föra biskopen bakom ljuset och hur klockarna lurade kyrkoinspektorn. Vi får se och läsa några kopior på prästernas brev. En riktig läsövning för släktforskare och andra intresserade.

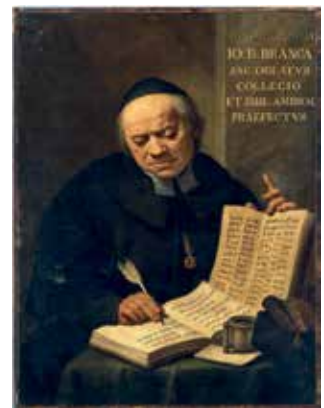
mars

Onsdag 14 mars kl 15

Den postantibiotiska eran – folkliga föreställningar om antibiotikaresistens

Vad tänker folk om risken att antibiotikan slutar fungera? Under hösten gjorde Folklivsarkivet en undersökning som hette *Om antibiotikan slutar att fungera*. Denna frågelista och webbenkät ingår i forskningsprojektet *Den postantibiotiska eran* vid Lunds universitet som studerar vad folk tänker och tror om framtiden vad gäller tillgång till antibiotika. En utblick mot omvärlden kan vara skrämmande men resistensläget i Sverige är relativt gott. Likaväl så kan många känna oro och det kan påverka vardagen och sociala relationer. Studien fokuserar just på människors tankar om resistens för att förstå hur attityder kan komma att förän-

Målning av Francesco Cornelian
Public domain

dras om antibiotikaresistens ökar dramatiskt också i Sverige. Nu kommer Adam Brenthel och berättar om vilka slutsatser som kan dras i detta skede i forskningsprocessen och vad kulturvetenskapen kan bidra med till förståelse av globala hälsohot.

Onsdag 28 mars kl 15

Om hälsningar

Hur hälsar vi på varandra idag? 2015 skickade Lunds universitets Folklivsarkiv ut en frågelista för att samla in berättelser om hur vi hälsar. Under föredraget får du ta del av vad de insamlade berättelserna skildrar kompletterat med äldre material ur Folklivsarkivets samlingar, från den ideala handskakningen till kramens utbredning. Gabi Louisedotter, folklorist och arkivarie vid Lunds universitets Folklivsarkiv.

Foto: Gabi Louisedotter

april

Onsdag 11 april kl 15

Fånge på Varbergs fästning

Varbergs fästning har sedan medeltiden fungerat som fängelse för olika typer av brottslingar. Då fästningen förlorade sin roll som militär anläggning under 1800-talet inrättades ett av landets mest rymnings säkra straffängelser. **Anna-Lena Nilsson**, arkivchef vid Hallands kulturhistoriska museum berättar om livet i fängelset genom att lyfta fram några fångars öden.

ONSDAGSCAFÉ

Cellfönster från straffängelset i Varberg.
Fotograf: Charlotta Sandelin/Hallands kulturhistoriska museum.

ONSDAGSCAFÉ

Onsdag 25 april kl 15

Att hitta det "förbjudna"

Förr i tiden skämdes man om man hittade en tjuv i släkten, men nu blir vi släktforskare i stället glada för det betyder att vi kan hitta mycket spännande information i arkiven. En liten notering i husförhörlängdens anteckningskolumn om att en förfader begått ett brott ger en ledtråd. Man blir så klart nyfiken på att veta mer. **Niklas Hertzman** berättar och ger tips på hur man hittar mer information och vilka källor som finns att tillgå. Vi lär oss om domböcker, häradsräkten, fängelserullor och polisunderrättelser.

Fotograf: Niklas Hertzman

maj

Onsdag 9 maj kl 15

Dalby stenhuggeri – Fyra generationers stenhuggare

Dalby stenhuggeri - från stentrappor på 1880-talet till Lunds domkyrka på 2000-talet. En resa genom fyra generationers stenhuggare och berättelsen om hur ett litet företag kan lämna så många märken på så många av våra kyrkor och slott. Föredragshållare är **Melissa Isla Venegas**, arkeolog och guide i Lunds domkyrka och studievägledare på institutionen för arkeologi och antikens historia vid Lunds universitet.

ONSDAGSCAFÉ

Utsnitt från Suecia antiqua et hodierna av Erik Dahlberg, public domain

Onsdag 23 maj kl 15

En kyrkoboks reseberättelse

I januari 1710 plundrades Ljungby (senare Trolle-Ljungby) av danskarna, som bortförde biblioteket, brev, manuskript och andra dokument till Köpenhamn. Bland dessa dokument var Gualövs kyrkostohl 1666-1692. Genom byte mellan danska och svenska riksarkivet kom handlingarna tillbaka till Sverige år 1929. **Solveig Fagerlund** från Landsarkivet i Lund berättar om lokala och storpolitiska händelser genom århundradena ur en liten kyrkoboks perspektiv.

ONSDAGSCAFÉ

Fotograf: Jörgen Andersson.

Öppna lördagar

20 januari – Släktforsknings dag- se hemsidan för program

24 februari – Landsarkivet i Lund visar samlingar och lokaler

24 mars – Landsarkivet i Lund visar samlingar och lokaler

21 april – Landsarkivet i Lund visar samlingar och lokaler

19 maj – Landsarkivet i Lund visar samlingar och lokaler

Visningarna börjar kl. 10 och varar ca. 1 ½ timme. Läsesalen är också öppen mellan 9 och 13. Antalet platser till visningarna är begränsat. För att vara säker på att få plats kan du boka biljett. Maila reception.ocs@skane.se eller ring 046-222 17 00. Bokade biljetter ska hämtas ut senast 20 minuter före start. Biljetter till onsdagscaféerna hämtas i receptionen samma dag.

Kalendarium

ARKIVCENTRUM SYD

- 17/1 • **De små då** • Onsdagscafé kl 15
- 20/1 • **Öppen lördag - Släktforsknings dag** • kl 10-13
- 30/1 • **Introduktionskurs i släktforskning, del 1** • kl 18.15-20.45*
- 31/1 • **Äldre och yngre skånska** • Onsdagscafé kl 15
- 6/2 • **Introduktionskurs i släktforskning, del 2** • kl 18.15-20.45*
- 13/2 • **Introduktionskurs i släktforskning, del 3** • kl 18.15-20.45*
- 14/2 • **Farmor och frikyrkan** • Onsdagscafé kl 15
- 24/2 • **Öppen lördag - visning** • kl 10
- 28/2 • **Protesterande präster och olydiga klockare** • Onsdagscafé kl 15
- 14/3 • **Den postantibiotiska eran** • Onsdagscafé kl 15
- 24/3 • **Öppen lördag - visning** • kl 10
- 28/3 • **Om hälsningar** • Onsdagscafé kl. 15
- 11/4 • **Fånge på Varbergs fästning** • Onsdagscafé kl 15
- 21/4 • **Öppen lördag - visning** • kl 10
- 25/4 • **Att hitta det "förbjudna"** • Onsdagscafé kl 15
- 9/5 • **Dalby stenhuggeri** • Onsdagscafé kl 15
- 19/5 • **Öppen lördag - visning** • kl 10
- 23/5 • **En kyrkoboks reseberättelse** • Onsdagscafé kl 15

*Begränsat antal platser. Föranmälan krävs. Se information under respektive arrangemang.

Arkivcentrum Syd

Besöksadress - Porfyrvägen 20

Postadress: Porfyrvägen 20, 224 78 LUND

Telefon: 046-222 17 00

Hemsida: www.arkivcentrumsyd.se

Omslagsbild: Pieter Brueghel d. ä. Barnlekar, 1560. Public domain.

Program våren 2018

ARKIVCENTRUM SYD